

LAUSUNNON ANTAMINEN MIKKELIN SEUDUN SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMEN
VALMISTELUSTA

Khall. 15.3.2010
35 §

Kunta- ja palvelurakennemuutos on suurin kunnallishallinnon ja -palveluiden uudistus Suomen historiassa. Uudistuksen tavoitteena on vahvistaa kunta- ja palvelurakennetta, edistää uusia palvelujen tuotantotapoja ja organisointia, uudistaa kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmiä sekä tarkistaa kuntien ja valtion välistä tehtäväjakoa siten, että kuntien vastuulla olevien palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen sekä kuntien kehittämiseen on vahva rakenteellinen ja taloudellinen perusta tulevina vuosikymmeninä.

Uudistusta ohjaavat laki kunta- ja palvelurakennemuutuksesta sekä lait kuntajakolain muuttamisesta ja varainsiirtoverolain muuttamisesta vahvistettiin 9.2.2007. Lait tulivat voimaan 23.2.2007. Valtioneuvosto antoi 15.2.2007 kaksi kunta- ja palvelurakennemuutoshankkeeseen liittyvää asetusta, jotka tulivat voimaan 23.2.2007.

Laissa kunta- ja palvelurakennemuutuksesta (Paras-laki) 2. luvun 4 § todetaan, että Palvelurakenteita vahvistetaan kokoamalla kuntaa laajempaa väestöpohjaa edellyttäviä palveluja ja lisäämällä kuntien yhteistoimintaa. Toiminnan tuottavuutta parannetaan myös tehostamalla kuntien toimintaa palvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa sekä vahvistamalla pääkaupunkiseudun ja muiden yhdyskuntarakenteellisesti ongelmallisten kaupunkiseutujen toimintaedellytyksiä.

Lain 5 §:ssä todetaan kunnan ja yhteistoiminta-alueiden muodostamisesta seuraavaa: *"Kunnan tulee muodostua työssäkäyntialueesta tai muusta sellaisesta toiminnallisesta kokonaisuudesta, jolla on taloudelliset ja henkilöstövoimavaroihin perustuvat edellytykset vastata palveluiden järjestämisestä ja rahoituksesta.*

Kuntien yhteistoiminnan vahvistamiseksi kunnat voivat perustaa toiminnallisesta kokonaisuudesta muodostuvan 3 ja 4 momentissa tarkoitetun yhteistoiminta-alueen. Kunnat voivat sopia, että yhteistoiminta-alueen tehtävät annetaan kuntalain (365/1995) 76 §:n 2 momentin mukaisesti alueen yhden kunnan hoidettavaksi, jolloin tehtävien hoitamista varten perustetaan kuntalain 77 §:ssä tarkoitettu alueen kuntien yhteinen toimielin tai että yhteistoiminta-alueen tehtävät hoitaa kuntayhtymä.

Pöytäkirjantarkastajien nimikirjaimet
Lautakunta

Hallitus

Valtuusto

12.4.2010

88

Kunnassa tai yhteistoiminta-alueella, joka huolehtii perusterveydenhuollosta ja siihen kiinteästi liittyvistä sosiaali-toimen tehtävistä, on oltava vähintään noin 20 000 asukasta.”

Laissa on nimetty poikkeukset yhteistoiminta-alueen muodostamisesta. Poiketa voidaan lain mukaan silloin, kun ”1) toiminnallisen kokonaisuuden muodostaminen ei saaristoisuuden tai pitkien etäisyyksien vuoksi ole 1 ja 2 momentissa säädetyllä tavalla mahdollista;

2) se on tarpeen suomen- tai ruotsinkielisten asukkaiden kielellisten oikeuksien turvaamiseksi; 3) se on tarpeen saamelaisten kieltä ja kulttuuria koskevien oikeuksien turvaamiseksi.”

Etelä-Savon maakuntaliitto selvitti vuonna 2007 käynnistyneessä ja 2008 valmistuneessa hankkeessaan selvitysmies Kari Puron johdolla Etelä-Savon optimaalisen kunta- ja palvelurakenteen. Selvityksessä esitettiin kolme selkeää mallia optimaaliseksi kunta- ja palvelurakenteeksi.

Puron mielestä Etelä-Savossa olisi paras ollut tehdä kaksi isoa kuntaliitosta, toinen Mikkelin seudulla, toinen Savonlinnan seudulla. Puro totesi raportissaan, että vainsuuret peruskunnat pystyisivät vastaamaan sekä koko sosiaali- ja terveydenhuollon että erityissairaanhoidon peruspalveluista.

Muut kaksi Puron vaihtoehtoa esittivät, että Etelä-Savoon muodostettaisiin yksi tai kaksi kuntayhtymää, jotka vastaisivat sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisestä.

Maakuntaliiton jäsenkunnat lausuvat malleista, ja parhaana niistä kunnat pitivät kahden kuntayhtymän mallia. Kuntayhtymistä toinen toimisi Mikkelin ja toinen Savonlinnan seudulla. Pieksämäki jatkaisi palvelujen tuottamista nykyiseen tapaan. Kuntaliitoksiin suhtautuivat myönteisesti ainoastaan Mikkelin, Savonlinna ja Savonranta, joka liittyikin Savonlinnaan vuoden 2009 alusta.

Suurin osa Etelä-Savon kunnista totesi lausunnoissaan maakuntaliitolle, että ne kannattavat sitä, että palvelujen järjestämisvastuu ja niiden tuottaminen erotetaan toisistaan. Tällöin vastuu palvelujen järjestämisestä pysyy nykyiseen tapaan kunnalla. Kunta ei sen sijaan välttämättä enää itse tuota palveluja, vaan tilaa ne edullisimmalta palvelun tuottajalta. Hieman epäilevästi tähän ns. tilaaja-tuottajamalliin suhtautui Etelä-Savossa vain 5-6 kuntaa.

Maakuntaliiton selvityksen toimenpiteet eivät toteutuneet. Sen jälkeen Etelä-Savon sairaanhoitopiiri laati ns. Piirin Paras - selvityksen konsultti Seppo Tuomolan johdolla. Piirin Paras -

Pöytäkirjantarkastajien nimikirjaimet
Lautakunta

Hallitus

Valtuusto

mallin mukaan kunnan siirtäisivät sovittavat sosiaali- ja terveydenhuollon toimintonsa perustettavalle SOTE -piirin kuntayhtymälle. Järjestely edellyttäisi sairaanhoitopiirin muuttamista SOTE- piirin kuntayhtymäksi ja sitä varten laadittaisiin kuntien yhteinen perussopimus, jonka piiriin perusterveydenhuollon, sosiaalitoimen ja erikoissairaanhoidon tehtävät kuuluisivat.

Piirin Paras -mallissa toteuttamisvaihtoehtoja oli kaksi: a) SOTE -piirin kuntayhtymä perustettaisiin tilaaja-kuntayhtymänä palvelujen tuottamisen tapahtuessa edelleenkin nykyisen käytännön mukaisesti b) SOTE -piirin kuntayhtymään siirrettäisiin kuntien ja sairaanhoitopiirin nykyinen palvelutuotanto henkilöstöineen.

Sairaanhoitopiirin kunnista Mikkeli suhtautui kielteisesti Piirin Paras -mallin. Hirvensalmi, Kangasniemi, Mäntyharju, Pieksämäki, Puumala, Ristiina ja Suomenniemi kannattivat mallia. Yleisesti todettiin, ettei nykymallilla voida jatkaa.

Monissa lausunnoissa kannettiin myös huolta siitä, ettei Paras-lain 150 000 asukakan väestöpohja erikoissairaanhoidossa näytä todennäköiseltä esillä olleilla tavoilla.

Mikkelin seutuvaliokunta käsitteli kokouksessaan 17.6.2009 § 64 seudun sosiaali- ja terveystoimen johtajien esitystä koskien seudullista sosiaali- ja terveystoimea.

Sosiaali- ja terveystoimen johtajat vertasivat keväällä 2009 kolmea seudullista mallia: isäntäkuntamallia, liikelaitosmallia ja Piirin Paras -mallia konsultti Seppo Tuomolan laatiman vertailun pohjalta. Sosiaali- ja terveystoimen johtajat olivat sitä mieltä, että koko seudun kattava yhteistoiminta-alue sisältäen Suomenniemen ja mielellään myös Juvan, tulisi muodostaa. Tilanteessa, jossa erikoissairaanhoito ei olisi tulossa mukaan, eli ei oltaisi esittämässä sosiaali- ja terveystoimimallia, seudun kuntien sosiaali- ja terveystoimen johtajat esittivät, että valmistelua jatkettaisiin liikelaitosmallin pohjalta.

Seutuvaliokunta päätti 17.6.2009 jatkaa seudun yhteisen sosiaali- ja terveystoimen perustamisen valmistelua sosiaali- ja terveystoimenjohtajien esityksen mukaisesti liikelaitosmallin pohjalta. Edelleen seutuvaliokunta päätti tilata Piirin Paras - hankkeen selvitysmiehenä toimineelta Seppo Tuomolalta liikelaitoksen käynnistämissuunnitelman.

Kokouksessaan 28.8.2009 § 80 seutuvaliokunta päätti asettaa hankkeelle ohjausryhmän. Ohjausryhmä päätettiin muodostaa

Pöytäkirjantarkastajien nimikirjaimet
Lautakunta

Hallitus

Valtuusto

PO
JH

seutuvaliokunnalla täydennettynä 1-2 luottamushenkilöedustajalla kustakin kunnasta.

Ohjausryhmä on kokoontunut kolme kertaa. Lisäksi asiaa on esitelty seutufoorumissa 30.11.2009. Jokaisessa kokouksessa on ollut esillä luonnokset yhteistoimintasopimuksesta sekä perustamissuunnitelmasta. Asiakirjoja on muokattu ja täydennetty ohjausryhmän kannanottojen mukaisesti. Kolmanteen kokoukseen konsultti valmisti lyhennelmän järjestämissuunnitelmasta sekä tiivistelmän, jossa käsiteltiin joitakin erityiskysymyksiä. Valmistelussa on lähdetty siitä, että kuntien sitovat päätökset mukaan lähtemisestä tehdään 30.6.2010 mennessä ja että seudullinen sosiaali- ja terveystoimi käynnistyisi vuoden 2010 alussa.

Kokouksessaan 9.12.2009 ohjausryhmä päätti pyytää perustamissuunnitelmasta ja kuntien yhteistoimintasopimuksesta kuntien lausunnot helmikuun 2010 loppuun mennessä. Lisäksi päätettiin, että lausunnot käsitellään hankkeen johto- ja ohjausryhmässä siten, että tarkistettu perustamissuunnitelma ja yhteistoimintasopimus toimitettaisiin kuntien hyväksyttäväksi viimeistään huhtikuun 2010 loppuun mennessä.

Yhteistoimintasopimusluonnos on liitteenä 1 ja järjestämissuunnitelmaluonnos liitteenä 2. Yhteenvetoasiakirja on liitteenä 3 ja tiivistelmä liittyen hankkeen erityiskysymyksiin liitteenä 4.

Kunnilta pyydetään lausuntoa seudullisen sosiaali- ja terveystoimen valmisteluaineistosta 28.2.2010 mennessä. Lausunnossa pyydetään ottamaan erityisesti kantaa seuraaviin asioihin:

- 1) Kunnan valmius lähteä mukaan perustamaan seudullista sosiaali- ja terveystoimea liikelaitosvaihtoehdon mukaan
- 2) Yhteistoimintasopimuksen sisältö
- 3) Perustamissuunnitelman sisältö
- 4) Perusturvalautakunnan kokoonpano
- 5) Päivähoidon sijoittuminen sosiaali- ja terveystoimeen
- 6) Erikoissairaanhoidon suhde seudulliseen sosiaali- ja terveystoimeen
- 7) Liikelaitoksen johtajan ja sosiaali- ja terveysjohtajan hakumenettely

Tekninen lautakunta on antanut lausuntonsa kokouksessaan 2.2.2010. Se totesi, että perustamissuunnitelmissa ja yhteistoimintasopimuksessa esitetyt toimintamallit kiinteistöjen vuokrauksesta on yhteneväisen käytännön kannalta perusteltua. Lisäksi se totesi, että uudistettaessa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta on samassa yhteydessä arvioitava Hirvensalmen kunnan vuokrat-

Pöytäkirjantarkastajien nimikirjaimet
Lautakunta

Hallitus

Valtuusto

tavien kiinteistöjen vuokrat perustamissuunnitelman ja yhteistointasopimuksen mukaan. Teknisen lautakunnan mukaan mahdollisessa uudessa palvelurakenteessa hoitopaikkojen voidaan arvioida olevan koko palvelurakenteen käytössä.

Sivistyslautakunta on antanut lausuntonsa kokouksessaan 4.2.2010. Se totesi, että uudistettaessa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta tulee samassa yhteydessä varhaiskasvatuksen palvelutoiminnan rakenteita uudistaa siten, että varhaiskasvatuksen palvelut järjestetään Mikkelin seudulla 1. seudullisesta ja 2. osana opetustoimen toimialaa.

Perusturvalautakunta on antanut lausuntonsa seudullisen sosiaali- ja terveystoimen valmistelusta kokouksessaan 27.1.2010. Se toteaa, että kunnan ensisijainen tavoite on seudullisen kuntayhtymän perustaminen. Kunta on ilmaissut keväällä 2009 antamassaan lausunnossaan, että se kannattaa Piirin Paras -hankkeen mukaisesti kuntayhtymämallia. Malli tarkoittaisi, että Etelä-Savon sairaanhoitopiirin kuntien ympärille muodostamaa aluetta varten perustetaan sosiaali- ja terveystoimen kuntayhtymä (sote-yhtymä).

Kuntayhtymämallissa sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä huolehtii Etelä-Savon sairaanhoitopiirin alueen kuntien sosiaali-toimen ja perusterveydenhuollon järjestämisestä ympäristöterveydenhuoltoa lukuun ottamatta samoin kuin Etelä-Savon sairaanhoitopiiri erikoissairaanhoidon järjestämisestä.

Kuntayhtymämallissa lähetään kuitenkin siitä, että sosiaali- ja terveyspalvelut muodostavat kokonaisuuden ja että niiden lähipalvelujen saatavuus turvataan ja että palveluja jatkossakin tuotetaan kunnissa sijaitsevilla toimipisteillä.

Perusturvalautakunnan mukaan Hirvensalmen kunta olisi myös valmis keskustelemaan yhteisen seudullisen perusturvalautakunnan perustamisesta, jolloin perusterveydenhuolto ostettaisiin Mikkelin kaupungilta. Palvelujen järjestämisvastuu olisi yhteisellä toimielimellä, Mikkelin seudun sosiaali- ja terveystoimielimellä. Se voisi olla myös Mikkelin kaupungin sosiaali- ja terveystoimielimen jaosto. Yhteisessä toimielimessä olisi lautakunnan lausunnon mukaan oltava kaikilla kunnalla edustus.

Kaikissa kunnissa olisi kuitenkin oma perusturva- tai sosiaalilautakunta.

Lautakunta toteaa, että perustamissuunnitelman tavoitteet ovat hyvät ja siinä esitettyjen palvelukokonaisuuksien jakaminen kotona annettaviin, lähi- sekä seutupalveluihin, vastaa Hirvensalmen kun-

Pöytäkirjantarkastajien nimikirjaimet
Lautakunta

Hallitus

Valtuusto

nan strategiaa. Varsinkin palveluketjun toimivuuden kehittäminen yhteistyössä Etelä-Savon sairaanhoitopiirin kanssa nähdään lautakunnassa tärkeäksi.

Lautakunta korostaa, ettei perustamissuunnitelma anna vastausta asetettuun tavoitteeseen, jolla pyritään hallitsemaan kustannuksia siten, että ne kasvavat palvelutarpeen kasvua vähemmän. Lautakunta toivoo vastausta siihen, miten juuri liikelaitosmallilla saataisiin kustannussäästöä.

Lautakunta toteaa, että liikelaitosmallissa esitetty lautakunnan kokoonpano 1/kunta on oikeansuuntainen. Lautakunta näkee jatkosakin päivähoidon osana sosiaali- ja terveystointia.

Lautakunnan mukaan erikoissairaanhoidon on oltava kiinteässä yhteistyössä seudullisen sosiaali- ja terveystoimen kanssa.

Lautakunta on sitä mieltä, että mahdollisen liikelaitoksen johtajan ja sosiaali- ja terveysjohtajan virat on laitettava julkiseen hakuun.

Kj. Kunta pitää tärkeänä, että seudulle syntyy mahdollisimman laaja yhteistoiminta-alue, jossa Mikkelin seudun kuntien lisäksi olisivat mukana vähintään Suomenniemi ja Juva. Hirvensalmen, Mikkelin ja Ristiinan yhteisessä kaupunkiseutus suunnitelmassa todetaan, että vain koko seudun muodostama yhteistyöalue on eheä ja tarkoituksenmukainen.

Hirvensalmen kunta on tarkastellut esillä olleita kolmea vaihtoehtoista mallia (isäntäkunta, liikelaitos, Piirin Paras) ja pitää ensisijaisena toteuttamisvaihtoehtona Piirin Paras -mallia. Se on ollut esillä olleista malleista laajimmin kannatettu. Kunta pitää ko. mallia tällä hetkellä toteuttamiskelpoisimpana ja kunnan ja kuntalaisten kannalta parhaana. Kunta pitää tärkeänä, että valittavalla mallilla on riittävän laaja kannatus ja tuki.

Mikäli Piirin Paras -mallin mukainen yhteistoiminta-alue ei toteudu, pitää kunta toisena vaihtoehtona nykyisen sopimusperusteisen mallin kehittämistä lain vaatimuksen täyttämiseksi. Kunnalla on ollut ostopalvelusopimus perusterveydenhuollon palvelujen ostamisesta Mikkelin kaupungilta vuodesta 2001 lähtien. Kunta yhdessä Ristiinan ja Mikkelin kanssa laaditussa kaupunkiseutus suunnitelmassa on todennut, että nykykäytännön voidaan katsoa täyttävän kunta- ja palvelurakennelain 5 §:ssä mainitun yhteistoiminta-alueen asukaslukuelvoitteen.

Mikäli kunnan kannattama Piirin Paras –malli ei toteudu, vaan päädytään ns. Mainio –malliin, on kunta valmis harkitsemaan osallistumistaan siihen uudelleen.

Kunta on todennut 18.6.2007 kunnanvaltuuston hyväksymässä kunta- ja palvelurakennemuutostukseen liittyvässä toimeenpanosuunnitelmassaan, että yhteistoimintamallista päätetään vuonna 2010. Ottaen huomioon kunnassa viime vuosina toteutetut palvelurakennemuutokset ja niiden vaikuttavuuden seuranta, on kunta valmis mukaan perustettavaan yhteistoiminta-alueeseen aikaisintaan vuoden 2013 alusta.

Kunta pitää tärkeänä Mainion osalta, että perustettavan yhteistoiminta-alueen demokraattisesti valitussa päätöksentekuelimessä on vähintään yksi edustaja jokaisesta kunnasta ja ettei millään kunnalla ole yksinkertaista enemmistöä.

Kunta päättää päivähoidon sijoittumisesta myöhemmin.

Kunta pitää tärkeänä erikoissairaanhoidon ja seudullisen sosiaali- ja terveystoimen saumatonta yhteistyötä.

Kunta kannattaa avointa hakumenettelyä yhteistoiminta-alueen johtavien virkojen täyttämässä.

Päätös Hyväksyttiin.

Khall.
53 §

Mikkelin seudun sosiaali- ja terveystoimen kehittämishanke Mainion ohjausryhmä kokoontui 23.3.2010. Sen käytettävissä olivat kuntien lausunnot ns. Mainio liikelaitosmalliin sekä Mikkelin seutuvaliokunnan 19.3.2010 kokouksessaan tekemä päätös, jossa se totesi kuntien lausuntojen mukaisen tilanteen ja päätti lähettää valmistelutyön hankkeen ohjausryhmän käsiteltäväksi.

Ohjausryhmä päätti kokouksessaan laajan keskustelun jälkeen, että sen työ päättyy tähän kokoukseen ja että puitelain edellyttämä valmistelutyö jatkuu seutuvaliokunnassa.

Kj. Kunnanhallitus merkitsee Mikkelin seudun sosiaali- ja terveystoimen kehittämishanke Mainion ohjausryhmän kokouksen päätöksen tiedokseen. Hallitus toteaa, että ns. Mainio liikelaitosmalli on Hirvensalmen kunnan osalta loppuun käsitelty.

Päätös Hyväksyttiin.

Pöytäkirjantarkastajien nimikirjaimet

Lautakunta

Hallitus

PO JHM

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkistetusta pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa virallisesti

Hirvensalmissa 20.4. 2010

Mervi Simoska, pöytäkirjanpitäjä